

Az országos dalárszövetség

A budapesti nemz. zenede

A budai zeneakademia

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap három negyed iven, zeneműveltekkel, zeneszerzők és zeneművészek arcképeivel. Ugy a lap szellemi részét illető közlemények, mint a kiadóhivatal ügykörébe tartozó levelek a társulat igazgatóságához **váci utca 3.** intézendők.

Budapest, 1883. január 8.

Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Külföldre egész évre 8 ft. fél évre 4 ft.
Elofizetheti a „Harmonia” nemzeti zeneműkereskedésben. **Budapesten, váci utca 3.** s vidéken minden könyvkereskedésben. — Egyes szám ára 15 kr.

Kiadja a „Harmonia” magyar zeneművészek társulata.

Felelős szerkesztő: Dr. Hubay Károly.

Hegyi Aranka.

Mikor a budapesti népszínház 1875-ben megnyílt, voltak sokan, kik azt állították, hogy nem fog soká fennállhatni, mert a főváros színház-látogató közönsége még nem nőtt olyan nagyra, hogy két magyar színház létezését biztosíthatná. Ez volt a pesszimisták felfogása, az optimisták meg azt mondták, hogy igen is fenn fog állhatni s csak hamar ki fogja szorítani a német műzsát is, gyapjú-utcai ócska tartózkodási helyéből.

Ime, a jelen az utóbbinak ad igazat, a népszínház áll, virágzik s hódít folyton, míg a német műzsa lassan ölé sorvadásban szenved s csendes, bizonyára csak kevesektől siratott kimulta évről-évre várható.

Az igaz, hogy ezen fényes eredmény egy energikus férfiúnak az érdeme, ki mint ez intézetnek első igazgatója megvetette annak szilárd alapját s hírnevét, tetemesen megkönnyítve ezáltal az utána következő és még következő igazgatók munkáját.

Rákosi Jenő igazgatói működése sokkal ismeretesebb, semhogy azt tüzetesen ismeretnünk kellene, e soroknak nem is az a céljuk, hogy igazgatói tehetségének kvalitásait kimutassák; csakis egyet akarunk

Hegyi Aranka.

említeni, mely szoros kapcsolatban áll e cikkcske felírásával is, — ez pedig: a valódi tehetségek felismerése.

Rákosi Jenőnek köszönheti a népszínház Hegyi Arankát és a nemzeti színház Komáromi Mariskát; ő fedezte fel e két nagy tehetséget s pedig akkor, mikor még egészen ismeretlenek voltak s még meg se kezdték volt azt a pályát, melyben ma ragyognak, mert már a pályán álló, haladó tehetségeket felkarolni nem nehéz dolog.

Hegyi Arankát az országos színi-iskolából kizárták tehetség hiány miatt (Kovátsik Amát, volt énektanár véleménye szerint). — Sokan azt mondták, hogy hangja nem képezhető. Rákosi mindezek dacára szerződtette, képezette s megmentett a magyar művészetnek egy igazi tehetséget, mely különben tán elzüllött volna.

Hegyi Arának sikerült az, a mire előtte a népszínházban több énekesnő hasztalan törekedett: a régóta oly rendkívüli tehetségnek örvendő elsőrendű csillag, Blaha Lujza mellett is magára vonta a figyelmet s ma már szintén méltó kedvence a közönségnek.

Ritka tulajdonságok egyesülnek benne, melyekért méltán

lák
ön-
om
pá-
gy-
an
zö
—
si-
le-
ig-
ör-
tyi
ze-
ül-
ze-
ta-
ok
na
an
li-
is.
col
u-
az
ra
as
in-
el-
ly
té-

a
te
lt,
ek
bb

en
á-
ob
al-
oly
en-
ket
át-
in-
—
tni
et-
ot.
ett
ól
az
an
gy
en
tő

en
é-
ak
ett
k,
rt,
li-
es-
zi
e-
z,
sz-
us
ly
er
bb

A TÁRSULAT HIRDETÉSEI.

Figyelmeztetés!

Kitűnő zongorahangoló
MAGRINI A.

ajánlatot mindennemű
zongora-hangolás, javítás és bő-
zésére.

Megtudható a társulat zeneműkeres-
kedésében váci utca 3.

NEMECSKE JÓZSEF

BÉCS.

== Mignon == zongorák. Tartós kitűnő hangszerek.
Különösen ajánlatosak iskolák számára.

„Produktív szövetkezet.”

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű
„Bösendorfer” zongoragyárából el-
szakadt 60 munkás alapította s ma
már méltán vetekedik az anyagvár
készítményeivel.

Tekintve a kitűnő minőséget
a legolcsóbb hangszer. Külö-
nösen ajánlatos az úgyneve-
zett „Mignon zongorák.”

A nagy arany éremmel kitüntetve.

CARL HAMBURGER

zongoragyáros

BÉCS.

SCHMIDT FERENCZ

Bösendorfer tanítványa.

Jó minőségű tartós zongorák:

Rövid szalon, díófából.
fekete

Árjegyzék küldetik díj nélkül.

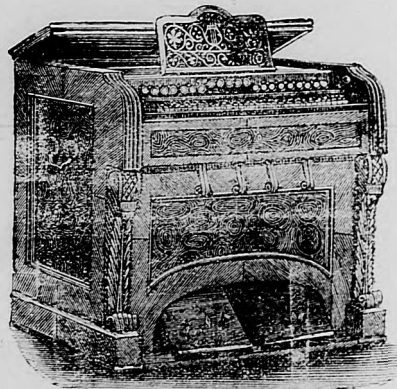
HOYER

vonó-hangszer készítő

Égerben.

(Csehországban.)

Gyönyörű imitációk külö-
nösen műkedvelők figyel-
mébe ajánlatosok.

A legkitűnőbb
„Harmoniumok”

Tietz Péter utóda
Kotykwicz Teofil
gyára Bécsben.

A legjobb minőségű Harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és szalon-harmoniumok. Prolongement és Percussióval. Templomok és iskolák számára 100 forinttól felfelé.

Több évi jótállás!

Árjegyzékek kívánatra
bérmentve küldetnek.

EHRBAR

világhírű zongorái.

Ezen hangszerek a zongora gyártás
remekjei közé tartoznak. Tartósságra
utólérhetetlenek, ezen tulajdonságnak
köszönheti e gyár nagy hírnevét.

Kaphatók:

Szalon Stucz, díófa
fekete

keresztthúrozott és egyszerű.

J. Heitzmann és fia

es. kir. udvari zongoragyáros

Bécsben.

Első rangú gyár, mely külö-
nösen arról nevezetes, hogy
a legtartósabb hangszereket
készíti. Zongorái az egész vi-
lágban el vannak terjedve. S
mindenütt egyaránt kelendő-
ségnek és kedveltségnek ör-
vendenek. Birja a legmag-
sabb kitüntetések.

Uj találmány!

Vonó hangszerek, he-
gedűk és gordonkák,

melyek teljesen pótolják az olasz mesterek
műveit. A hang ép oly erős és nemes, mint
a régi hangszereké.

Noebe készítményei!

Csak a Harmoniánál, Budapesten
kaphatók.

Világhírű szaktekintélyek elismeréssel nyil-
latkoznak e feltűnő keltett tüneményszerű
hangszerekről.

Egy hegedű ára, csinos tokban . . . 100 frt.
Egy gordonka ára, csinos tokban . . . 150 frt.

Pályázat.

Szabadka szab. kir. város hatósága által
fentartott templomi zenekarnál a violín,
prim, viola, fuvola, clarinet prim, oboa, eset-
leg cello, és vadászkiürt corno hangszerek
kezelésére **hat új zenési állomás** lesz a
megállapított szervezet értelmében és egy
próbaév fentartása mellett pályázat útján
betöltendő.

Ezen zenési állomások, 300frt évi tize-
tessel és szabályszerű nyugdíj jogosultsággal
úgy szintén gyászmisék, temetések és színi-
előadásokért megállapított külön díjjakkal
vannak egybekötve.

Miért is mindazon zenészek, kik a kérde-
ses állomásokat elnyerni hajtják, ezennel
felhívjuk, miszerint e tekintetben folya-
modványukat, életkorukról és zenészi szak-
képzettségükről szóló bizonyítványokkal fel-
szerelten a fennebb kitett pályázati határ-
napig Szabadka sz. kir. város polgármesteri
hivatalához okvetlenül nyújtsák be.

Megjegyeztetik imitt, miszerint az ének-
lésben is gyakorlott folyamodók az említett
állomások betöltésénél elsőbbségben fognak
részesíttetni.

Kelt Szabadkán 1882. december 17-én.

Mukits
polgármester.

Zenetanárok lakcímei:

Zongora.

Aggházi Károly neuz. zen. tan. Akad. ut 11.
Bartay János „ „ „ Váci-utca 10.
Schötte Rezső „ „ „ N.-korona-u 4.
Khaytl Antal „ „ „ Thonet udvar
Erney József „ „ „ Kerepesi-út 24.
Huber Károly „ „ „ Uj tőzsdéépület
Dr. Popper Armin Sugár út 80. sz.
Ziegler János Király utca 35. sz.
Koschitz János Sugár út 89. sz.
Kindtner Károly Vas utca 17. sz.
Vajdaffy Béla Külső dob utca 49.
Tomka István Sebestyén tér 3. sz.
Krisztinkovich Béla Hungaria szálloda
Gobbi Henrik Ferenc-József rakpart 18. sz.
Rausch Károly Hunyady utca 3. sz.
Kühn Miksa Károly körút 11. sz.
Drescher Raimund Kerepesi út Kerepesi udv.
Sipos Antal Koeskemeti utca Geisztház
Zimay László Molnár utca 37.
Székely Imre Szerb utca 2.

Ének.

Aggházi Károly Akadémia utca 11. sz.
Huber Károly Uj tőzsdé-épület
Pauli Richárd Dohány utca 28.
Passy Cornet asszony Múzeum körút
Igerics Katalin Lipót utca 6.
Ulrich Cécilia Albrecht ut 6.
Schmidt József Lipót utca 19.
Puks Ferencz Klauzál utca 4.

Zeneszerzés.

Aggházi Károly Akadémia utca 11.
Erney József Kerepesi út 24.
Puks Ferencz Klauzál utca 4
Huber Károly Uj tőzsdé-épület
Nicolitsch Sándor Kazinczy utca 17.

Hegedű.

Huber Károly Uj tőzsdé épület
Gobbi Alajos Magyar utca 36.
Pischinger Alajos Dohány utca 45.
Kis Péter Sándor utca 5.
Frankhauser Károly Díófa utca 18.
Mészáros József Tűzoltó utca 10.

MARTIN WESSELY

zongoragyáros Bécs.

Különös specialitás az úgynevezett
„Diminutiv” zongora, legkisebb alak
s mégis erős, tömör hang. Bar milyen
kiesi szobában is elfér. Az egész zong-
ora 1 1/2 méter. Különléle érnek.

HEVESI B.

zongoragyáros Budapesten.

Kitűnő hazai gyártmány, mely külö-
nösen szoliditása és tartóssága által
tűnik ki. Ezen minden tekintetben
ajánlatos zongorák főügynökségét a
társulat birja s zongoratermében
mindig megtekinthetők.

Az országos dalárszövetség

A budapesti nemz. zenede

A budai zeneakademia

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap három negyed éven, zeneművelletekkel, zeneszerzők és zeneművészek arcképeivel.

Ugy a lap szellemi részét illető közlemények, mint a kiadóhivatali ügykörébe tartozó levelek a társulat igazgatóságához **váci utca 3.** intézendők.

Budapest, 1883. január 8.

Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Külföldre egész évre 8 ft, fél évre 4 ft

Előfizethető a „Harmonia” nemzeti zeneműkereskedésben **Budapesten, váci utca 3.** s vidéken minden könyvkereskedésben. — Egyes szám ára 15 kr.

Kiadja a „Harmonia” magyar zeneművészek társulata.

Felelős szerkesztő: Dr. Hubay Károly.

Hegyi Aranka.

Mikor a budapesti népszínház 1875-ben megnyílt, voltak sokan, kik azt állították, hogy nem fog soká fennállhatni, mert a főváros színház-látogató közönsége még nem nőtt olyan nagyra, hogy két magyar színház létezését biztosíthatná. Ez volt a pesszimisták felfogása, az optimisták meg azt mondták, hogy igen is fenn fog állhatni s csakhamar ki fogja szorítani a német műzsát is, gyapjú-utcai ócska tartózkodási helyéből.

Ime, a jelen az utóbbinak ad igazat, a népszínház áll, virágzik s hódít folyton, míg a német múzsa lassan ölé sorvadásban szenved s csendes, bizonyára csak kevesektől siratott kimulta évről-évre várható.

Az igaz, hogy ezen fényes eredmény egy energikus férfiúnak az érdeme, ki mint ez intézetnek első igazgatója megvetette annak szilárd alapját s hírnevét, tetemesen megkönnyítve ezáltal az utána következett és még következő igazgatók munkáját.

Rákosi Jenő igazgatói működése sokkal ismeretesebb, semhogy azt tüzetesen ismeretnünk kellene, e soroknak nem is az a céljuk, hogy igazgatói tehetségének kvalitásait kimutassák; csakis egyet akarunk

Hegyi Aranka.

említeni, mely szoros kapcsolatban áll e cikkkeske felírásával is, — ez pedig: a valódi tehetségek felismerése.

Rákosi Jenőnek köszönheti a népszínház Hegyi Arankát és a nemzeti színház Komáromi Mariskát; ő fedezte fel e két nagy tehetséget s pedig akkor, mikor még egészen ismeretlenek voltak s még meg se kezdték volt azt a pályát, melyben ma ragyognak, mert már a pályán álló, haladó tehetségeket felkarolni nem nehéz dolog.

Hegyi Arankát az országos színi-iskolából kizárták tehetség hiány miatt (Kovátsik Amát, volt énektanár véleménye szerint). — Sokan azt mondták, hogy hangja nem képezhető. Rákosi mindezek dacára szerződtette, képezte s megmentett a magyar művészetnek egy igazi tehetséget, mely különben tán elzüllött volna.

Hegyi Aránakának sikerült az, a mire előtte a népszínházban több énekesnő hasztalan törekedett: a régóta oly rendkívüli tehetségnek örvendő elsőrendű csillag, Blaha Lujza mellett is magára vonta a figyelmet s ma már szintén méltó kedvence a közönségnek.

Ritka tulajdonságok egyesülnek benne, melyekért méltán

aratja az elismerést. Vonzó megjelenése, bájos színpadi alakja előre megnyeri a nézőt, nagyterjedelmű, csengő, hajlékony hangja, jól iskolázott éneke pedig fölüláll azon a színvonalon, melyet a könnyebb fajta zeneműveknél átlag megkivánni szoktunk. Számot tenne bármilyen operai előadásnál is, ezt különösen bebizonyította a „Hoffmann meséi“-ben, melynek nehéz koloratur főszerepét kifogástalanul énekelte. Szép énekével azonkívül művészi játékot egyesít, melynek jellemző és épen a népszínháznál kultivált műfajoknál nagy elismerést érdemlő sajátja a jó izlés.

Operettekben a bohóskodás nem ritkán fajul a szereplők túlzásai által izetlenkedéssé; H e g y i Aranka mindenkor elegáns, finom és discret, bebizonyítja, hogy az igazi művészet magasra tudja emelni az alacsonyabb műfajokat is. Bizonyos előkelőséget áraszt maga körül, szerepeinek nem a könnyű és olesó tapsot biztosító részeire fekteti a fősúlyt, hanem a művészi szépre. Meleg kedély, kellemes humor, bensőség egyesül játékában, nemcsak éneklő szerepeit, hanem kitünően egyéníti is az ábrázolt alakokat s igazi drámai hévvel, erővel rendelkezik.

Csak pár éve, hogy tagja a népszínháznak s haladása rendkívüli. Eddigi sikerei pedig biztosítékkal szolgálják arra, hogy a megkezdett irányban fog tovább haladni.

A király-hymnus pályázat.

Mikor Haydn mester úgynevezett „császár“ vonós négyesét megírta, bizonyára nem gondolta, hogy annak andantejének gyönyörű vezértéma nekünk magyaroknak valamikor fájdalom, oly gyűlöletes leend.

Nem akarunk e helyütt annak okával tüzetesebben foglalkozni, hogy miért hangzik minden hazafi fülében a „Gott erhalte“ inkább gyászdalnak, mint dicsőhymnusnak; nincs magyar kebel, mely e dallam hallatára meg nem rendülne s nem gondolna ama gyászos eseményekre, melyek akarva, nem akarva, hozzája fűződnek.

Játszassék bár az katonai zenekar által hadgyakorlatok vagy más ünnepélyek alkalmával, játszassék bár polgári zenekarok által, a felség megjelenésekor, de sőt mikor még a maga egyszerűségében a hangversenyteremben vonós-négyes által előadva halljuk: a kellemetlen érzés, a keserű utángoindulat kimaradhatlan. E dallam nálunk mindig eltéveszti és mindig elfogja téveszteni szándékolt hatását, mert ahelyett, hogy szeretett uralkodónk, a magyar király személye iránti felbuzdulást keltené, kelti igenis keserű reminiscenciák, régen feledett s fátyollal borított multját.

Közel húsz éve annak, hogy sokan ezen kényszer állapot megváltoztatásán és egy magyar király-hymnus leteremtésén fáradoznak — mindez ideig eredmény nélkül.

Mi az oka tehát, hogy ezen szép, ránk nézve nagy horderejű íge nem tud testté lenni?

Az, mi hazánkban mindennek a megölő betűje: a s z a l m a t ú z s e z z e l k a r ö l t v e a k i t a r t á s h i á n y a.

Időről időre egyesek neki buzdulnak, megpendítik az eszmét, mire aztán nagy sürgés forgás támad, gyűlés hirdetik, albizottságok kiküldetnek, értekezlet értekezletet ér, a

nagy közönség azt hiszi: hogy, „v é g r e t e h á t m é g i s“ . . . Kevés idő múlva lecsendesül azonban az áramlat, az ár vízszint medrébe, a gyűlések gyérebbek lesznek, végre egészen megszűnnek s a „király-hymnus“ kérdése ott van, a hol volt, a tervezetések stádiumában. Tenni akarunk, de nem tudunk, mert a mindenesetre szilárd akaratot igénylő terv kivitele szintoly szilárd kitartást igényelne, ennek pedig — valljuk be őszintén — nagyon is hiányában vagyunk.

Most ismét egy új fázisba jutott ez ügy. „az országos magyar daláregyesület“ a múlt nyáron magáévá tette a debreceni nagy közgyűlésben és annak gyakorlati kivitelét a központi választmányra bízta.

S ez nézetünk szerint a leghelyesebb.

Ha valaki, úgy az országos dalárszövetség birja magában a teljes képességet a „király-hymnus“ megteremtésére, mely nem annyira anyagi, mint inkább művészi tekintetből ütközik számtalan, első tekintetre tán szembe sem ötlő, de a gyakorlati kivétel alkalmával sorjában jelentkező kisebb, nagyobb nehézségekbe.

A központi választmány egy „király-hymnus-bizottság“ küldött ki, melynek feladata lesz a „modus procedendi“ megállapítani. E bizottság S i m o n f f y Kálmán dalárszövetségi alelnök elnöke alatt, H u b e r Károly dalárszövetségi karnagy, F o l l m a n n Alajos királyi járásbíró, T á n c z o s Béla ügyvéd, A b r á n y i Kornél akadémiai tanár, szövetségi titkár, s e l a p o k szerkesztőjéből áll.

E bizottság is megtartotta már alakuló ülését s abban főleg a mozgalom mikénti megindításával foglalkozott. A b r á n y i Kornél indítványára elhatározatott, hogy az összes törvényhatóságokhoz, főúri és egyházi méltóságokhoz, egyletek és testületekhez felkérő levél fog intézteni, adakozások gyűjtése céljából.

Szóba került egyúttal a kérdés praktikus megoldása is s ekkor lett szembeötlővé az a számtalan nehézség, melybe a pályázat főleg ütközik.

Milyen legyen a versforma, mérték, ki döntse el a szöveg pályázatot, mennyi idő tüzessék ki a zene pályázatra, ki legyen pályabíró, stb. mind megannyi kérdések, melyek tapintatos és célirányos megoldásra várnak.

E lapok szerkesztője erre vonatkozólag az alábbi konkrét javaslatot terjesztette elő, melyet e helyütt dióhéjba szorítva közlé teszünk, felkérve az érdeklődőket, hogy netáni ellenvéleményüket szerkesztőségünkhöz beküldeni szíveskedjenek.

Pályázati tervezet.

A „király hymnus“ szövegre pályázat tüzessék ki f. évi február 1-én, lejáratí idő: március elseje.

A vers mértéke és karaktere meghatározandó.

A m. tud. akadémia a versek közül a három legjobbat kiválasztja s ez a három kinyomatván, a zene pályázat alapjául elfogadtatik.

A zeneszerzők a három közül arra, mely nekik legjobban tetszik, írják meg a zenét.

A zene pályázat tart f. évi május hó elsejétől, szeptember elsejéig.

A beérkezett pályaművek először is egy selejtező bizott-

T Á R C A.

Luther Márton mint zeneszerző.

A ki Luther hősi alakját maga elé képzei, az mindenre előbb gondol mint a zene kedves és békés művészetére. Oly férfiúnál, a ki azt mondta magáról: „Annak születtem, hogy hordákkal és ördögökkel csatázzak“, első sorban a hős és bátor vitézre gondolunk.

És mégis, Lutherben, a merész reformátorban, ki törhetetlen kitartással és önfeláldozó hősiességgel küzdött meggyőződéséért, Lutherben mondjuk még más szellem is lakott. Veszedelemes és fáradságos küldetése nem idegenítette el nagy szellemét a művészi széptől. Ezt bizonyítja házi körében mint férj és apa, másokkal való közlekedésben, mint hű, odaadó barát és a zeneművészet határtalan szeretetében, mely élete fogytáig életető eleme volt. Hogy mennyire becsülte e művészetet, bizonyítják saját szavai:

„A zene Istennek gyönyörű adománya“ — mondja 1538-ban Wittenbergben a zenéről irt művében — „Szívből szeretném Istennek e szép és művészi adományát magasztalni is, — folytatja tovább

— de azt találok, miszerint az egy oly gyönyörű és hasznos művészet, hogy nem tudom: dicséretét hol kezdjem és hol végezzem, mely módon és alakban magasztaljam, hogy mindenki úgy magasztalja, dicsérje és tisztelje: e nagyszerű művészet magasztalása annyira túlómlik nálam, hogy képtelen vagyok azt méltóan kifejezni. És ki volna képes azt eléggé kifejezni, a mit erről írni és mondani lehetne? És ha már valaki meg is kísérlene, sokat kifejejtene és belátna, hogy e művészetet eléggé dicsérni és magasztalni nem lehetséges . . .

De mit mondjak az emberi hangról, melylyel minden más zene és hang össze sem hasonlítható, és a melyet az Isten megfoghatatlan jóságában oly nagyszerű zenével ruházott fel . . .

Még azt is fel kell említenem e nemes művészetről, mely oly nagy, hogy a legnagyobb ékesszólás sem képes azt eléggé magasztalni, hogy, mint a tapasztalat bizonyítja, a zene az emberi sziv uralkodója, hatalmas és erős parancsolója, mely az emberek fölött uralkodik és őket legyőzi.

A földön az a legerősebb, a ki, vagy a mi a szomorúkat viggá, a vigákat szo-

morúvá és a gyengéket erőssé tudja tenni, a mi a büszkéket és gőgösöket alázatossá, a forró és lángoló szerelmet gyengéd, esendes szerelemmé változtatni képes, a mi az irigységet és gyűlöletet megtöri, szóval, minden emberi indulatot fékezni és fokozni képes. Még a szent lélek is dicséri és becsüli e művészetet, midőn a szent írás szerint a prófétáknak azért adta a zenét, hogy avval az emberek minden nemesre és jóra tanítsák . . .

Különösen ott ismerhető fel részben (mert ki volna képes azt egészen felismerni?) e művészetnek Isten bölcsessége által adott csodálatossága, a hol az tökéletesebbé tenni megkíséreltetik. Különös és csodálatos az, ha valaki egy közönséges dallamot tenorban (mint azt a zeneszerek nevezik) énekel, és hogy ha ehhez még négy vagy öt hang csatlakozik, melyeknek mindegyike másféleképp hangzik, úgy hogy e hangok az egyszerű tenort mintegy átölelik, körüle ugrándoznak, egymásba folynak, egymással találkoznak, egymást ékesítik, mint egy égi táncban, egymást vezetik, ölelik, elválnak, stb., hogy e nemes zürzavar arra, kinek szíve minden szép iránt fogékony, oly csodálatos, érthetetlen, de lélekemelő és

ság által selejteztetnek s az abszolút becsüek egy másik bizottságnak adatnak át. Ez a bizottság, mely három tagból állana, a három legjobb művet kiválasztja s azok kinyomatnak.

Ez a három legjobb mű megküldetik az összes hazai dal-egyleteknek, melyek azokat az 1883/4. tél folyamán városaikban dalestélyeken az ottani közönségnek bemutatják s kipuhatólni iparkodnak, hogy melyik tetszik a három közül legjobban.

Az 1884. év augusztus havában Miskolcon tartandó or-

szágos dalünnepélyen végre az összes hazai dalárdák mind a három művet előadják s az ott jelenlevő nagy közönség véleménye alapján dönti el végre a jury, hogy a három mű közül melyik a pályanyertes, ezáltal eldöntvén a vers pályázatot is, mert a díjkoszorúzott zeneműnek verse lesz egyúttal a pályanyertes költemény is.

A költő 100 drb, a zeneíró 200 drb arany tiszteletdíjban részesül.

Ezen indítvány indokolását helyszüke miatt, következő számunkra halasztjuk.

A zene története.

(I. folytatás)

A hangszerek legnagyobb része az őskorban a véletlennek köszöni eredetét, mire okot kétség kívül a természeti tünetek szolgáltattak. Így pl. az ő ember csakhamar észlelhette, hogy az egymáshoz ütődő kemény és ruganyos testek hangot adnak; továbbá észlelhette a szél süvöltésének különböző hangfokozatait, valamint a madarak eltérő hanghordozását is. De mind ettől még igen távoli idő választja el az első — habár legkezdetlegesebb — hangszer feltalálását és alkalmazását.

Az őskor majd minden népének mythosa a zene és így a hangszerek feltalálását is túlvilági lényeknek, isteneknek tulajdonította, s erre nézve még a műveltség legmagasabb fokára emelkedett régi görög nép sem tett kivételt. Csupán a régi zsidó néppel szemközt nem mondhatjuk ezt, mely nem az istenek, hanem a népvézerek és királyok találmányának tekintette a hangszereket, kik egyszemélyben főpapok, jósök és költők is voltak. — S ennek oka főleg abban rejlik, mert az ő zsidó nép, daczára, hogy Mózesig még bálványokat is imádozt: azontúl csak az egy istenség eszméjének hódolt s az előtt is ez eszme felé vonzotta vallási rajongása.

III.

A legelső valószínű hangszerek és azok allítólagos feltalálói.

A legkezdetlegesebb hangszerek, melyekről az emberiség őstörténelme emlékezik, kétségkívül az ütő (khinai), fúvó (aegyptomi), és pengető (arabs eredetű) hangszerek voltak, minők: a dob, a sip és a lyra. Természetesen nem oly szerkezetben, minőben e hangszerekkel mai nap találkozunk.

nemesítő benyomást tesz. A kit azonban az ily csodamű hidegen hagy, az egy durva ember, a ki megérdemli, hogy ily kedves zene helyett, vad számárorítást, vagy a sertések és az ebek „zenéjét” hallja.

De mit beszéljek sokat? E nemes művészet sokkal magasabb és gazdagabb, mintsem hogy arról röviden mindent elmondani lehessen. Azért csak arra intek mindenkit és különösen a fiatal embereket, hogy az Istennek e szép, hasznos és nemes teremtését: a zenét szeressék, becsüeljék és gyakorolják, mely a rajtuk erőt venni akaró rossz gondolatokat megsemmisíteni és őket magukat pedig a rossz társaságoktól és más rossz tulajdonságoktól megóvni fogja.

Igy nyilatkozott Luther a zenéről, és e szavaiból kitűnik, hogy Luther nemcsak rendkívüli fogékonysággal bírt a zeneművészet iránt, hanem hogy annak szépségét, fontosságát teljesen méltányolni is tudta. Ezenfelül nem közönséges zeneértelemmel bírt, a mit az is bizonyít, hogy kartársai nagyszámú templomi melódiák szerzőjének tartották. Ez azonban oly föltevés, mely később természet-

A lyrát az aegyptomi s későbbben, a görög hitrege szerint Hermes isten (más néven Mercur) találta fel, kit egyszersmind a húr — mint zeneeszköz — feltalálójának is tartottak.

A hitrege szerint Mercur a Nylus partján megbotlott egy tekenősbéka kiszáradt teknőjében, mely az oldalára száradt idegszálak megrázkódására hangot adott. A lyra, minden ősnépénél csakugyan ily alakban fordul elő, mit görög és latin neve is igazol, u. m.: testudo, ami annyit jelent, hogy tekenősbéka.

A biblia e hangszert — mint általában minden más hangszert — Gúbálnak (Noe testvérének) tulajdonítja. Kr. előtt 4000 évvel. De az aegyptomiak Abraham előtt már jóval ismerték.

A fúvó hangszerek közt az ősrégi hitrege szerint legrégebb az ú. n.: Pánsíp, melyet Pánnak, a satyrok főistenének tulajdonítottak. E kezdetleges hangszer a hegyi pásztrok közt még ma napság is előfordul eredeti alakjában, sőt az újabb korban (mint specialitást) még Mozart is felhasználta „Varázsfuvola” című dalművében.

A Pánsíp több különböző hangú sip összetételéből állott, mely a zongorvat (scála) mind a hét hangját magában foglalta. — A zene kifejlődésére nézve, e kezdetleges hangszer igen nagy fontossággal bírt; mert általa nemesak a dalnyert bővebb kifejlődést, hanem alapjául szolgált a későbbi szilárdabb anyagú fémhangszereknek is, míg végre magát a hangszerek leghatalmasabb képviselőjét, az orgonát eredményezte.

Az eredeti Pánsípnak már tökéletesbített alakja még mai nap is előfordul. (i. ábra.)

A görög hitrege a fuvola feltalálójának a tudományok istenét: Minervát tartotta. Az indiaiak Visnu-nak, s

sen értékére csökkentetett. Kartársai mintegy 30 kardal szerzőségét tulajdonították neki; de az időközökben ez irányban folytatott kutatások e kardalok számát 30-ról mindössze 3-ra csökkentette. E dalok, melyeknek szerzőségét az ép oly büzző, mint szerencés búvár: Winterfeld is Luthernak tulajdonítja, ezek:

- 1) „Mindnyájan egy Istent hiszünk”,
- 2) „Jesaiával, a prófétával történt ez” és
- 3) „Erős várunk az Isten”.

A legújabb kutatásokból azonban kiderült, hogy e három dal sem tekintendő kizárólag Luther szerzeményének. A mi a „Mindnyájan egy Istent hiszünk” kezdetűt illeti, az már egy a boreszlói könyvtárban 1417-ből talált okmány szerint, kevés változtatással Luther előtt énekeltetett, míg a másik kettő nagyobb részben Luthertől származik.

E kutatások eredményei zenetörténeti szempontból fontosak ugyan, de nem képesek Luther megítélését zenészet szempontból lényegesen megváltoztatni. Ha nem is lehet állítani, hogy Luther e dalokat egész teljességükben egyedül írta, de nem lehet elvitatni azon érdemét,

az aegyptomiak szintén főistenük: Ossirisnek tulajdonították.

Mind e rövid előadásból csak azt lehet következtetni, hogy a zenészet hangszerek biztos keletkezését az ősnépek történelméből kimutatni nem lehet. Annyi tény, hogy minden ókori nép úgy a zenét, mint a hangszereket istenektől, túlvilági lényektől származtatta s azok vezetőinek is természetfeletti befolyást, hatalmat tulajdonított.

A zenészek e túlvilági hatalmáról sok oly mythosz maradt fenn, mely még ma is él a népek közt. Így pl.: általánosan ismert mondák, hogy Apolló megszelídítette lantjával a legvadabb állatokat is. — Orpheus elaltatta zenéjével a pokol Cerberusát s megindította szívét Plutónak, az alvilág királyának, mire az Euridicét vissza adta az életnek. Josua porba döntötte Jerikó falait, hatalmas trombita hangjaival. Amphiön megindította zenéjével a sziklákat, hogy felépüljön Theba városa. Dávid király legyőzte az ellenséges hadakat hárfajátékkal, stb.

Mindez csak azt bizonyítja, hogy a zene az ókori népek kedélye, képelete és belvilágára túlvilági hatást gyakorolt, s hogy minden ókori nép a művészetek közt, a zene iránt viseltetett a legnagyobb kegyelettel.

(Folytatása következik.)

Színház és hangversenyterem.

A nemzeti színházban a mult héten Rákosi „Ida” című 3 felvonásos vígjátékának premiére-je volt a legérdekesebb est. A milyen kedvvel és örömmel tanulták be művészeink e darabot, ép oly örömmel várta a közönség régi kedvencének újra megszólalását. A jegyeket napokkal előbb elkapkodták s rég látunk oly fényes közönséget a nemz. szin-

hogy e dallamokat ily módon összekötni volt képes, a mi rendkívüli zenei tehetségről és mély belátásról tesz tanúságot. Nem hihető, hogy Luther a fönt említett melódiát a gregoriánikus kardalokból válogatta össze, mert „Erős várunk az Isten” kezdetű kardala épen határozottan a mellett vall, hogy a reformátor nagy zenei teremtő képességgel bírt, egészen eltekintve az e dalban nyilvánuló lelkesítő vonástól.

Mindez azonban másként könnyen magyarázható meg.

Luther, mielőtt reformátori működését megkezdte, tudvalevőleg az ágostaiak szerzetének tagja volt. Itt ismerkedett meg a gregoriánikus dalokkal, melyek, miután Luther nagy zenei érzékkel bírt, mélyen szellemébe vészték magukat. Midőntebát a reformáció folytán a protestáns templomok számára szolgáló gregoriánikus dalokra szükség volt, Luther természetesen maga fogott az ilyenek szerzéséhez, mely alkalommal mindenesetre felhasználta a lelkebe vésődött gregoriánikus melódiák szépségeit is; de hogy ez oly módon lehetséges volt, a mint Luther szerzeményeiben látszik, az leginkább

házban. Rákosi darabja nem bukott meg, de nem is tetszett, meglátszott a közönség hangulatán, hogy nem akceptálta ugyan az újdonság alap gondolatát, de mégis nagy érdeklődéssel nézte végig, mint olyan elme szüleményét, mely genialitását már többször bebizonyította ezen legifjabb szülőtteért sincs miért röstelkednie. „Ida“ rossz időben iratott, — ez az egész baja. A mai kor a francia házasságtörő drámák s az érzék csiklandozó pikantériák korszaka; idealizmusra építeni, ma már nagyon bajos dolog, mikor már nem azért megyünk a színházba, hogy művelődjünk. Alig pár hete, Helvey Laura mint Odette, Bagdadi hercegnő a női romlott érzékiség szerepeiben aratott diadalt s „Ida“-ja egy vasakarátú jellem, szilárd ideális nő dicsőítése. Nagyon gyors volt az átmenet, nem akarta elhinni senki, hogy létezhetik egy ilyen szentimentális karakterű nő, kiből az érzékiségnek legparányibb szikrája sem található. Az alap gondolat visszautasításával ítéletet mondott a közönség a reá épített darabról is.

A népszínházban Follinus „Szeget szeggel“ népszínműve töltötte be jóformán a hetet. Ez a darab a „Milimári“-val pályázott annak idején, a pályabírók megdicsérték, ugyan mi dicsérni valót találtak benne. Soha a népszínházban enél durvább, sértőbb beszédű színmű elő nem adatott. „Nana“, „Ninis“, stb. — ily fajta darabokról szokták mondani: „hogy erkölcs és izlés rontók“; nézetünk szerint a finoman leplezett kétértelműség korántsem oly veszélyes, mint a leplezetlen durvaság, mely inkább butít, mint oktat. Az új népszínmű telve van „pofon ütkek“, „röhög, mint a fakutya“, „ne ugass“, stb. válogatott kifejezésekkel, melyek úgy látszik arra valók, hogy a „nép“ művelődését előmozdítsák. Az ilyenekért nem kell a népszínházba menni, ilyen cifra beszédeket hallhat bárki a dunaparton is a zsákhordóktól s nem kerül semmibe. Csakis a kitűnő előadás tette megbocsáthatóvá e darab színrehozatalát. Blaha remekelt s játékával feledteté a színmű fogyatkozásait. Horváth, Eöry, Rákosi Szidi, Nagy Ibolyka szintén kitétek magukért, Tamásinak azonban azzal az őszinte jó tanácssal szolgálunk, hogy ne danoljon többé, mert ezzel hall-

Luther nagy zenei tehetsége mellett bizonyít.

Luther a két utolsó dal tulajdonjogát soha nem vette kizárólag a maga részére igénybe és számos hátrahagyott levelében sem található erre vonatkozólag valamely célzás. De ép oly kevéssé lett e dalok tulajdonjoga kartársai által kétségbe vonva.

Luther Márton zenészeti dolgokban fölülte szerény volt. Ez abból is kitűnik, hogy más zenemesterekről nagy elismeréssel nyilatkozott. Barátjának, Senfl Lajosnak például egy ízben azt mondta, hogy az ő (t. i. Luther) minden tudománya és képessége nem bir olyat teremteni, melyet Senfl műveivel csak összehasonlíthatni is lehetne. Josquint a „hangjegyek mesterének“ nevezi, a ki „azzá teszi a hangjegyeket, a minék ő maga akarja, míg másokat a hangjegyek tesznek azzá, a minék akarják.“ Senfl valamely szerzeményénél pedig lelkesedve kiált fel, hogy „Ilyet nem tudnék írni, még ha összetépném is magamat.

gatóinak nem élvezetet, hanem csak kint okoz. Nemes, művészi játékát örömmel nézzük, de az énekét borzongással hallgatjuk. Hiába! a „fogyva bár, de törve nem“ szép mondás nem illik az énekesekre. A dalokat Konti, aradi karmester gyűjtötte össze régi népdalokból több merészséggel, mint találékonyssággal. — Br. Bánffy Gyurka operette-je, a „Fekete hajó“ már mindenféle variációban díszleg a fekete próbatáblán, mi annak a jele, hogy nemsokára színre kerül. Legközelebb egy zenemellékletet adunk ez operette-ből.

Székely Imre országos hírv zongoratanár a „Harmonia“ zongoratermében rendezett tanítványaival hangversenyt. Előkelő közönség töltötte meg a csinos termet színültig. Négy tanítványát: Székely Irén, Schölnaszt, Krausz és Zimmermann kisasszonyokat mutatta be az érdemdús mester s bajos lenne meghatározni, hogy a négy közül melyiké az elsőség. Mesterünk korrekt, tiszta iskolája köztük különbséget tenni nem enged. A hol az iskola véget ér, ott kezdődik a művészet. A művészi öntudatra ébredés az önálló művész első követelménye. Székely Irén és Schölnaszt Ida kisasszonyok előadásában már az öntudat jelei mutatkoznak. A zongora számok között Igeresics k. a. énekelt a Gounod-féle „Ave Maria“-t harmonium, zongora, hegedű és gordonka kísérettel, érdelemteljes hangon, mely a jelenvolt közönséget zajos tapsokra ragadta.

Passy Cornet asszony tanítványaival rendezett hangversenyt a „Hungária“ termében. A jeles ének mesternő már sok jó tanítvánnyal rendelkezik, ezekből már telik egy érdekes hangverseny. Egy részők tulajdonképpen már nem is megvendék számba, a mennyiben pl. Talero Fanny, Spányi Irma és Spiegel Arabella kisasszonyok a színpadon, Henderson Mari k. a. pedig a hangversenyteremben már átestek a nyilvános föllépés tűzpróbáján. És ha mindamellett mint „tanítványok“ mutatták be magukat, úgy ebben az a dicséretes önvallomás rejlik, mely a haladásnak első feltétele: hogy még szükségét éri a további képzésnek és hogy komoly bennök a törekvés, a művészet magasabb fokát elérni. Menynyire fog ez nekik sikerülni, az természetesen szorgalmuktól és kitartásuktól függ. A legszebb reményekkel bíztát e tekintetben kétségkívül Talero Fanny k. a., a ki a „Traviata“ egyik áriájának előadásával szép haladásról tett tanúságot: csak ne engedje magát e sikere által arra csábítani, hogy ismét valamely nagy operai szerepre vállalkozzék, mint a minap Luciával tette, mert az effélére még nem izmosodott meg eléggé organuma. Spányi Irma k. a. hangján is meglátszik az iskolázás nyoma, mint ezt már színpadi föllépéi alkalmával is konstatáltuk. A többi közreműködők közül megemlítjük még Tiber Ágostonné úrhölgyet, a ki mély alt hangjával tűnt fel és Bárothiné Karffy úrhölgyet, a ki szépen csendő, terjedelmes mezzo-sopránjával ragadta zajos tapsokra a közönséget. Passy-Cornet asszony szintén közreműködött a hangversenyben, nemcsak mint tanárnő, hanem mint énekesnő is.

Mancio Felice olasz énekes hangversenye nem sikerült, alig 50 ember hallgatta a főv. vígadó kis termében a fogyatkozott hangú énekest. Itt lenne végre az ideje, hogy az ilyen hangversenyzőkkel szemben közönségünk éreztetné, hogy

Budapesten már nem lehet szerencsét próbálni. Különbön, mint halljuk, nevezett még egy hangversenyt rendez — valószínűleg nincsen megelégedve az első kudarccal.

Orsz. dalárszövetség.

Losonc. Seidl Károly távozása alkalmából a losonci dalegyesület, részben az ő javára rendkívüli dalestélyt rendezett. A dalegyesület mindinkább kedvencévé válik a közönségnek. A változatos program folyamán, ide nem értve az „Ébresztő“ debreceni versenydalt, mely programmon kívül a közönség nagy tetszésnyilvánításai között szabatosan adott elő, leginkább Schubert megismételtetett „Sajkázó“ című dala, a „Kiskápolna“ magán négyes arattak legnagyobb sikert — és kétségtelen, hogy ezen rendkívüli dalestély ismét csak fokozhatta azon vonzerőt, mely közönségünket a dalegyesülethez közelebb hozza. Az „Ébresztő“ versenydal élvezetes előadása után. — Seidl Károly, Pécsre megválasztott karnagy úr irányában Búsbak Ádám úr, a dalegyesület buzgó igazgatója vállalkozott, a távoztól bucsút vevő dalegyesület érzelmeinek tolmácsolására s kifejtve mily válságos körülmények között s mennyi kitartással, szakértelemmel vezette Debrecenben újabb diadalra dalegyesületünket, díszes szalagu koszorú átnyújtása mellett, a Debrecenben legújabbán kivívott pályadíj nyert serlegből ivott egészségére s szerencsés előmenetelére. Seidl úr meghatottan néhány szóval köszönetet mondott s magát a dalegyesület szíves megemlékezésébe ajánlotta. A közönség, mely még több dal, majd jó zene mellett, fátyolt vetve a multakra, kedélyes hangulatban töltött el még néhány órát, — mindenesetre azon óhajással távozott az élvezetes estélyről, hogy a dalegyesület Seidl Károly úr távozásával karnagyának újabb szerencsés megválasztásával biztosítsa előmenetelét, sikereit.

A budai zeneakadémia kiadta jelentését az 1881—82. egyleti évről. E jelentés a Rudolf trónörökös védmérsége alatt álló egylet öröndetes gyarapodásáról tesz tanúságot. A lefolyt évben három nagy hangversenyt rendezett, Hoffmann, Bruch és Haydn zene- és énekkar művei előadásával, tartott hat házi hangversenyt köztük egy Schubert-estélyt. A zene-iskolába 224 tanítvány iratkozott be, kiket tizennégy tanító tanított. Van az egyletnek ötvenhárom alapító, (100—500 fittal) száz működő, százharom pártoló tagja, összesen tehát 256. Az egylet alapítóje 18197 frt, vagyona 29507 frt, terhe 61 frt. A vagyoni eredmény elérésében Nagy Ágoston egyleti elnöknek, Halács pénztárnoknak, Tolnay könyvvivőnek van nagy része, míg a művészi eredmény Szantner Zsigmond egyleti karnagy érdeme. Király ő felsége 600, a főváros 1000 és Nagy Ágoston 333 forintot adományozott az egyletnek a lefolyt évben.

Az „Egyetértés“ férfi dalegylet Budapesten a polgári lövőház dísztermében hangversenyyel és táncsal egybekötött estélye igen jól sikerült. Az énekkar Huber Károly „Fohász“-a után, Szabó X. Ferenc egy kardalát, majd népdalegyveleget s Abt és Zimay egyegy művét adta elő tetszés közt. Volt szavalat, felolvasás, citera-játék is és vegyes karéneklés is. Ez utóbbiban Maráz Emilia, Kopp Luiza és Rosenzweig Lucia kisasszonyok működtek közre.

Az „Acélhang“ dalegylet mult heti estélyét Preiner Ferenc egyleti alelnök rendezte. Két vígjátékot adtak elő a műkedvelők, a „Jeremias siralmái“ és „A szórakozottak“ címeket. A fő nő szerepeket

Bokros Józsefné asszony s Petz Irma k. n. játszták. A hangverseny alatt Huber Károlytól, Preinertől és Fahrbach Józseftől adtak elő darabokat.

Hazai hírek.

* **Jules Massenet**, a „Lahor királya” és „Herodiás” genialis szerzője a következő levelet intézte e lapok szerkesztőjéhez: Paris, le 1-er Janvier 1883. Monsieur le Directeur, ma première pensée du premier jour de la nouvelle année deva pour vous témoigner mes sentiments si reconnaissants pour votre belle et flatteuse lettre. Veuillez être mon fidèle interprète auprès de tous les membres de l'„Harmonia” qui sont de si sympathiques confrères et amis pour moi! — et recevez Monsieur le Directeur l'assurance de ma respectueuse Consideration. Jules Massenet. — Magyar fordítása a következő: Igazgató úr, az új év első napján első gondolatom hálaérzetem bizonyítójá legyen az ön szép és hízegő leveleért. Legyen a „Harmonia” tagjainál köszönetem hü tolmácsolója, ők legrokonszenvesebb kollegáim és barátaim. Fogadják igazgató úr stb. stb. Együttal megemlítjük, hogy Massenet a hetekben Budapestre szándékozik jönni, hogy egyikét „Herodiás” előadást személyesen vezessen.

Ujabb megjelenések.

* **Vasskovits Serédi Izabella** úrhölgy által szerzett „Arany emlékezet” című zenedarab, melyet Krizinkovich Béla a „Harmonia” egyik reggelyén bemutatott, megjelent már s kapható szerzőnél és a „Harmonia” zeneműkereskedésben.

Négy csinos mazurka jelent meg zongorára O' Egan Clarától. Chopin irányban tartott szalon zene. Kapható vidéken minden könyv- és zeneműkereskedésben.

„**Csörgő polka**” cím alatt egy újdonság jelent meg a „Harmonia” zeneműkereskedésben, mely annyira megnyerte a tánczene kedvelő közönség tetszését, hogy az első kiadás 3 nap alatt egészen elfogyott. A tetszetős zenét Drescher (Aradi) Lajos, a nemz. színház első kürtöse írta, ki tavál a „Zsurnalista” típegével tette nevét ismeretessé és kedvelté. A zenedarab a hozzávaló csörgőkkel együtt kapható minden zeneműkereskedésben.

* **A trónörökös pár** a mult héten ismét megírtatva látogatásával a nemzeti színházat, hol a „Hunyady László” operát adták. Epen megkezdtek a második felvonás bevezető zenéjét, midőn Stefánia főhercegnő szög alakja és nyomban utána Rezso trónörökös is feltűnt az udvari páholyban. A mint a közönség őket megpillantotta, zajos tapsban és éljenzésben tört ki, mire mind a ketten meghajtották magukat és azután helyet foglaltak. Stefánia főhercegnő rózsafüzérrel díszített halvány-rózsaszín ruhát és hajában is rózsákat viselt: a trónörökös huszártábori egyenruhában jelent meg. Élénk figyelemmel kísérték az előadást és sokat tapsoltak, különösen Wiltnének, ki ma ismét remekelt Erzsébet szerepében és Neynek, a ki mint Gara nádor valamennyi előjött fölülmulja ének tekintetében. Altalában az előadás igen jó volt. Mindenki összeszedte magát, hogy becsületet valjon a magas vendégek előtt. Perotti (Hunyady László) és Maleckyné (Mária) kitünően voltak disponálva: Pauli (a király) és Kordin Mariska (Mátyás) izléssel adták szerepeiket; Kószeghy is pompás Cilley volt. Az ősz szerzőt, ki személyesen vezette operáját, a közönség az első felvonás után a lámpák elé szólította. A trónörökös pár a második felvonás végével távozott.

* **Horváth Atila** zongoraművésznünk, a mult héten Aradon hangversenyezett s mint nekünk onnan írják, nagy mértékben nyerte meg az aradi közönség

tetszését. Az „Alföld” következőképp ír a hangversenyéről: (Horváth Atila hangversenye) Az ünnepek alatt közönségünk számára kinálkozott szórakozások legkiválóbbja Horváth Atila világtalan zeneművész hangversenye volt. A fiatal zongoraművész hazánkba — mint említettük — kiválóan alkalmas arra, hogy magára vonja az érdeklődést. Két éves korában elveszté szemévilágát egy szerencsétlen kimenetelű himlőbetegség következtében s ennek dacára a szó szoros értelmében művészién játszik a zongorán s mint zeneszerző is a legszebb reményekre jogosít. A világtalan zongoraművész hangversenye szépszámu közönséget vonzott f. hó 26-án Krispin termébe. Hangversenyző két minőségben, mint zongoraművész és mint szerző mutatta be magát közönségünknek és mindkét tekintetben jól kiérdemelt elismerésre talált. Játéka művészién felfogásról, szép izlésről s beható tanulmányokról tanuskodik. Hangversenyző által választott piecek különben is feltételezik, hogy a játszó a művészet oly fokára elért legyen már, mint a mi-lyenne Horváth A. ú. eljutott. Mert a Tannhäuser-nyitány Liszt átiratában kiváló erőteljes és kitartó, ugyancsak Liszt átirata Mendelssohnnak szentivánéji álomhoz írt zenéjéből vett motívumok pedig felette díszes és finom árnyalatu játékok igényelnek: mindkét tekintetben Horváth úr a kívánalmakat teljesen kielégítette. Különösen szépen játszta még Chopin nehéz E-moll etude-jét. Közönségünk nem is fukarkodott tetszése nyilvánításával. Mint játékaival, úgy szerzeményeivel is bebizonyította hangversenyző, hogy kiváló tehetség: cis-moll preludéja s hangulatjeljes magyar zeneképei általános tetszésben részesültek. A műsorozat többi számaiban a hegedűjáték s az ének volt képviselve. Schloisner Amalia úrhölgy Bériotnak 6 sz. Air varié-ját játszta. Mint értesülünk, a kisasszony Huber Károly, a budapesti nemzeti zenede első hegedű tanárának tanítványa. A jó iskola észrevehető volt a vonó szabályos és elegans vezetésében, a kettős hangok tisztaságában és az előadónak helyességében.

* **„A fekete hajó”,** báró Bánffy György és Rákosi Jenő új operettjének olvasó-próbáját már megtartották. Az operett első előadása 19-ére van kitűzve.

* **A kolozsvári nemzeti színház** igazgatósága az ottani zene-konzervatoriumhoz fordult azzal az ajánlattal, hogy egy teljes zenekart szervezzen, melyet a színháznak átengedne, valahányszor erre szükség van. Ezért a színház 6000 forintot fizetne a konzervatoriumnak, melynek választmányára legközelebb fog e kérdésben dönteni.

* **A lugosi dal- és zeneegylet** jan. 6-án rendezett dalestélyt, következő műsorral: 1. Wusching: „Vigasztalás”, férfikar. 2. Mendelssohn: „Abschiedstafel”, férfikar. 3. Zimay: „Naptól virít...” dal, zongorakísérettel. 4. Koschüt: „S Rösler vom Wörthersee”, férfikar. 5. Wusching: „Nemzeti borsdal”, férfikar. 6. Zant: „Sängermarsch”, férfikar.

Külföldi hírek.

* **A bécsi udvari operával** a felsőbb körökben nagyon meg vannak elégedve, mőta Jahn az igazgató. Ennek újví üdvözlétere felelve, báró Hoffmann főintendans megjegyzi, hogy a lefolyt év a legszerencsésebbek egyike volt. Pénzügyi és ügykezelési tekintetben mindent rendbe hoztak, a megakarításokban a végső határig mentek, dacára annak, hogy a zene-, ének- és táncoktatásának javítása 50,000, a személyzet szükségesnek mutatkozott szaporítása 50—60,000 frttal több kiadást igényelt. Művészi tekintetben szintén nagy a haladás. Méltó társa lett a burgszínháznak, amennyiben a két intézet által ápolat művészi irányok egy rangon állnak. Az előadásokon átlengő művészi szellem, a rendelkezésre álló művészi erő, az izléses kiállítás azzá tették, mivé lennie kell: a bécsi társaság központjává, zenési körök tulajdonképeni mulató helyévé. Az intendans e kijelentése végén Jahn igazgatóhoz fordult, neki tulajdonitva az orosz-láprést az elért sikerben.

* **Liszt Ferenc „Faust” szimfoniáját** előadták a napokban Párisban, Padeloup hangversenyében.

* **A bécsi udvari operaszínházban** e hó 25-re van kitűzve Gounod „Le tribut de Zamora” című dal-művének első előadása. Február végén színre kerül Massenet „Herodiás”-a, azután pedig Dvorák „Der Bauer ein Sehelm” című operája. Ugyanott ujra folleventitük Delibesnek „A király mondta” című kedves víg operáját — Az operaszínház bérlete az idén oly kedvezően áll, hogy a bérletből 1883-ra előirányzott összeg (230,000 frt) már túl van haladva. Különösen az első emeleti páholyokat annyira keresték, hogy az intendans saját páholyát is átengedte.

* **Égő színész.** Szilveszter estéjén a lipesei „kristálpalota” szinpadján szerencsétlenség történt, mely a közönség között roppant ijedelmet okozott. A „Kékszakál” című bohózatot adták. Az egyik jelenetben, midőn Schläger igazgató, a címszerep személyesítője, ballettáncosnőnek öltözve két ballerínával a súlyasztóból fölszállt, könnyű ruhája a sziporkázó tűzijátéktól lángba borult. Az egyik ballettáncosnő, a ki odagrott, szintén megkapta a tűz. Erre iszonyú ijedelem támadt az 1500 főre menő közönség között. Szerencsére kéznél volt néhány tűzoltó, a kik a tüzet gyorsan elfojtották, de Schläger és a táncosnő, valamint az egyik tűzoltó is, súlyos égési sebeket kaptak. A közönség megnyugodott ugyan, de a darabot nem folytathatták.

* **Bülow állapota** annyira javult, hogy az utóbbi napokban ismét megkezdhetette a próbákat zenekarával.

* **Sarah Bernhardt**-ra nézve szerencsétlenül kezdődött az új év. A „szegény” művésznő 420 ezer frankot bizott volt egyik rokonára, hogy ezt az összeget bizonyos iparvállalatban gyümölcsösítsen. Új év napján azzal a hírrel örvendeztetették meg őt, hogy az iparvállalat megbukott és pénze odaveszett.

* **Zichy Géza gróf** Berlinbe érkezett, hol hangversenyt rendez Jochim tanár közreműködésével, az ottani magyar egylet javára. A hangverseny iránt a német főváros előkelő, valamint zenész körökben rendkívül nagy az érdeklődés. — Az udvar is jelen lesz a hangversenyen.

* **Fényezés a szinpadon.** A párisi „Gymnase”-színházban Devoyod k. a. öltözékei a „Párisi regény” című darabban 116,000 frankba kerültek. Egyetlen felöltő, megyszin atlaszból, cobolyprémmel szegélyezve, 10,000 frankba került. Vajjon ki fizethette ki a kisasszony szabószámját?

* **Sellier tenoristát** ujabb két évre szerződtek a párisi nagy operához, az első évre 72,000 frank, a másodikra 75,000 frank fizetéssel.

Szerkesztőségi tudósítások.

A „Harmonia” mult, 1882. évi évfolyamának összes számai megrendelhetők a kiadó-hivatalban (váci-utca 3.) Mind a 48 szám, kép-mellékletekkel együtt 2 forint.

Margittay - Csáktornya. Örömmel vesszük tudósításait s az ígért cikkeket.

Zenetanár, Lugos. A nemzeti zenede olyan tanítványokat is elfogad, kik nem bírják a magyar nyelvet, a folyó tanévre azonban már elkészett.

Előfizető Bécsben. A „Hunyady László” operának zongora-kivonata csakugyan még annak idején Treichlinger kiadásában jelent meg Budapestben.

Alföldi zenebarát, Szeged. Miért késik az ígért cikk az ottani színügyi viszonyokról? A színház-igazgatói pályázat hogyan áll?

L. M. Kassa. A szabadkai pályázat még nem járt le, szíveskedjék az ottani polgármesterhez fordulni.

A TÁRSULAT HIRDETÉSEI.

Figyelmeztetés!
Kitűnő zongorahangoló
MAGRINI A.
ajánlatik mindennemű
zongora-hangolás, javítás és bő-
zésére.
Megtudható a társulat zeneműkeres-
kedésében váci utca 3.

NEMECSEKE JÓZSEF
BÉCS.

== Mignon == zongorák. Tartós kitűnő hang-
szerek. Különösen ajánlatosak iskolák számára.

„Produktív szövetkezet.”

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű
„Bösendorfer” zongoragyárából el-
szakadt 60 munkás alapította s ma
már méltán vetekedik az anyaggyár
készítményeivel.

Tekintve a kitűnő minőséget
a legolcsóbb hangszer. Külö-
nösen ajánlatos az úgyneve-
zett „Mignon zongorák.”

A nagy arany éremmel kitüntetve.

SCHMIDT FERENCZ

Bösendorfer tanítványa.

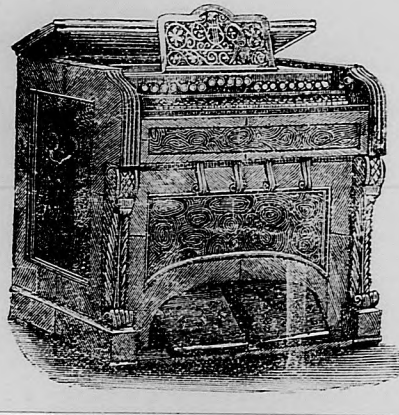
Jó minőségű tartós zongorák:
Rövid szalon, diófából.
" " fekete.

Árjegyzék küldetik díj nélkül.

CARL HAMBURGER

zongoragyáros

BÉCS.

A legkitűnőbb
„Harmoniumok”

Tietz Péter utóda
Kotykievics Teofil
gyára Bécsben.

A legjobb minőségű Harmo-
niumok nagy választéka.
Hangverseny- és szalon-har-
moniumok. Prolongement és
Pereussióval Templomok és
iskolák számára 100 forinttól
feléle.

Több évi jótállás!

Árjegyzék kívánatra
bérmentve küldetnek.

J. Heitzmann és fia

es. kir. udvari zongoragyáros

Bécsben.

Első rangú gyár, mely külö-
nösen arról nevezetes, hogy
a legtartósabb hangszereket
készíti. Zongorái az egész vi-
lágon el vannak terjedve. S
mindenütt egyaránt kelendő-
ségnek és kedveltségnek ör-
vendenek. Birja a legmaga-
sabb kitüntetések.

Pályázat.

A nagy-kanizsai kisdnevelő egye-
sület jótékony célú sorsjegyeinek huzása
1882. évi december 31-ikéről a nagy-
méltóságú m. kir. pénzügyminiszterium-
nak 1882. évi december 22-én 75.567
sz. alatt kelt magas rendeletével 1883.
évi július 1-ső napjára halasztott, mely
napon a huzás visszavonhatlanul s okvet-
len megtörténend.

Az elhalasztás indoka az, hogy a ki-
bocsátott sorsjegyeknek csak egy ötödét
sikerült értékesíteni, e mellett 20 ezer
darab sorsjegynél több volt a közönség-
nél kint, melyért sem az érték nem kül-
dített be, sem a sorsjegyek vissza nem
érkeztek s így a kitűzött jótékony cél
kivánt mérvben nem érvényes, bizo-
nyára a minden szép-, jó- és nemesért
lelkessülő érdekeltek szíves beleegyezéssel
veszik tudomásul s a célt továbbra is
kegyes pártfogásban részesítik. Mire
nevezetesen hazafias bizalommal tiszteltelje-
sen felkerem mindazokat, kiknél még
sorsjegyek vannak, hogy azt értékesíteni
mielőbb kegyeskedjenek.

Újabb megrendelések köszönettel vá-
tetnek s posta fordultával eszközöl-
tetnek.

A huzásnak 1883. évi július 1-ső nap-
jára történt elhalasztásával sem a terve-
zetben, sem egyéb intézkedéseken vál-
tozás nem történt.

A nyereség- tárgyak Milhofer
N.-kanizsai ékszerész testvér uraknál
vannak elhelyezve s mindenkor megte-
kinthetők.

Továbbá minden értesülés a nagy-
kanizsai kisdnevelő-egyesület nádo-
r-utcai óvoda-épületben levő irodában
nyerhető, hova a levelezések is bérmentve
intézendők.

Nagy-Kanizsa, december 31-én 1882.
Hafafias tisztelettel: a sorsjátékot ren-
dező bizottság nevében.

Somssich Lőrincz,

bizottsági elnök és pénztárnok

Zenetanárok lakcímei:

Zongora.

Aghházi Károly nemz. zen. tan. Akad.-ut. 11.
Bartay János " " Váci-utca 10.
Schütze Rezső " " N.-korona-u. 4.
Khayll Antal " " Thonet udvar
Erney József " " Kerepesi-út 24.
Huber Károly " " Új tőzsdeépület
Dr. Popper Armin Sugár út 80. sz.
Ziegler János Király utca 35. sz.
Koschirz János Sugár út 89. sz.
Kindtner Károly Vas utca 17. sz.
Vajdaffy Béla Külső dob utca 49.
Tomka István Sebestyén tér 3. sz.
Krisztinkovich Béla Hungaria szálloda
Gobbi Henrik Ferenc-József rakpart 18. sz.
Rausch Karol Hunyady utca 3. sz.
Kühn Miksa Károly körút 11. sz.
Drescher Raimund Kerepesi út Kerepesi udv.
Sipos Antal Keeskeméti utca Geiszt ház
Zimay László Molnár utca 37.
Székely Imre Szerb utca 2.

Ének.

Aghházi Károly Akadémia utca 11. sz.
Huber Károly Új tőzsde-épület
Pauli Richárd Dohány utca 28.
Passy-Cornet asszony Múzeum körút
Igerics Katalin Lipót utca 6.
Ulrich Cécilie Albrecht ut 6.
Schmidt József Lipót utca 19.
Puks Ferencz Klauzál utca 4.

Zeneszerzés.

Aghházi Károly Akadémia utca 11.
Erney József Kerepesi út 24.
Puks Ferencz Klauzál utca 4.
Huber Károly Új tőzsde-épület
Nicolitsch Sándor Kazinczy utca 17.

Hegedű.

Huber Károly Új tőzsde épület
Gobbi Alajos Magyar utca 36.
Pischinger Alajos Dohány utca 45.
Kis Péter Sándor utca 5.
Frankhauser Károly Diófa utca 18.
Mészáros József Tüzoltó utca 10.

HEVESI B.

zongoragyáros

Budapestben.

Kitűnő hazai gyártmány,
mely különösen szoliditása
és tartóssága által tűnik ki.

Ezen minden tekintetben
ajánlatos zongorák főgynök-
ségét a társulat birja s zong-
orát-remében mindig megte-
kinthetők.

Új találmány!

**Vonó hangszerek,
hegedűk
és gordonkák,**

melyek teljesen pótolják az olasz
mesterek műveit. A hang ép oly erős
és nemes, mint a régi hangszereké.

Noebe készítményei!

Csakis a Harmoniánál, Buda-
pesten kaphatók.

Világhírű szaktekintélyek elismerés-
sel nyilatkoznak e feltűnést keltett
tűnemenyszerű hangszerekről

Egy hegedű ára, csinos tokban 100 frt.
Egy gordonka ára, csinos tokban
150 frt.

MARTIN WESSELY

zongoragyáros Bécs.

Különös speciálítás az úgynevezett
„Diminutiv” zongora, legkisebb alak
s mégis erős, tömör hang. Bár milyen
kicsi szobában is elfér. Az egész zong-
ora 1 1/4 méter. Különféle érmek.

HOYER

vonó-hangszer készítő

Égerben,

(Csehországban.)

Gyönyörű imitációk külö-
nösen műkedvelők figyel-
mébe ajánlhatók.

EHRBAR

világhírű zongorái.

Ezen hangszerek a zongora gyártás
remekei közé tartoznak. Tartósságra
utólérhetlenek, ezen tulajdonságnak
köszönheti e gyár nagy hírnevét.

Kaphatók:

Szalon Stucz, diófa
" " fekete

kereszthúrozott és egyszerű.

!Farsangi tréfa!

Grelot (csörgő) polka

kézre való csörgővel együtt

kapható minden könyv- és
zenemű-kereskedésben.

